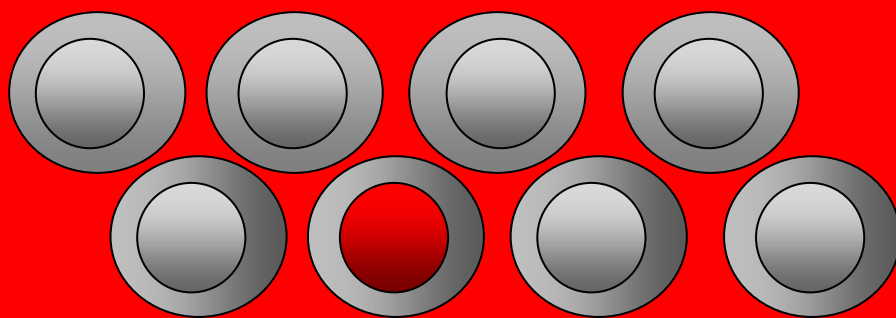

Knoglemarvsdonorer-Stamcelledonorer redder liv

Vævstypelaboratoriet
Klinisk immunologisk afdeling
Rigshospitalet
25. august 2015

Knoglemarvsdonor (stamcelledonor)

Som knoglemarvsdonor, der også kaldes stamcelledonor, er du med til at redde liv. Det er især patienter med blodkræft, der har brug for stamcelletransplantation. Transplantation af stamceller fra en rask donor medfører, at mange patienter, der ellers ville dø, kan blive helbredt.

Hvordan tilmelder jeg mig som stamcelledonor?

For at tilmelde dig som stamcelledonor, skal du være aktiv bloddonor, for så kender vi i forvejen din helbredstilstand.

Når du afleverer tilmeldingsskemaet før en tapning, vil du få taget blodprøve til vævstype-bestemmelse, og du bliver registreret som stamcelledonor.

Du skal være rask og være over 18 og under 60 år på tilmeldings-tidspunktet.

Hvordan bliver man vævstypebestemt?

Vævstypen (HLA typen) bliver bestemt på en blodprøve, der bliver taget i forbindelse med en blodtapning i din blodbank. Blodprøven sendes til Vævstypelaboratoriet på Rigshospitalet.

Hvordan bliver jeg registreret?

Når du bor i Østdanmark bliver du opført som donor i Det Østdanske Register på Rigshospitalet. Desuden bliver din vævstype indført i det verdensomspændende register BMDW (Bone Marrow Donors Worldwide) i Leiden i Holland. Begge registre er beskyttet mod misbrug af oplysninger.

I hele verden er der over 25 millioner registrerede stamcelledonorer (august 2015).

Du kan når som helst fortryde og blive slettet af registret.

Hvordan bliver jeg udvalgt til stamcelledonation?

For at blive udvalgt til stamcelledonation kræves det, at man har den samme vævstype som en patient. Der findes mange forskellige vævstyper og chancen for, at du engang bliver udvalgt er lille. Derfor er det nødvendigt at have et meget stort antal donorer, og at knoglemarvsdonorkorps over hele verden samarbejder på tværs af landegrænser. Det betyder, at danske patienter kan modtage stamcelletransplantater fra udlandet, og danske stamcelledonorer kan blive anmodet om at give knoglemarv til såvel danske som udenlandske patienter.

Hvad sker der, hvis jeg bliver udvalgt som donor?

Hvis du bliver udvalgt som donor, bliver du indkaldt til en samtale, hvor du både mundtligt og på skrift får en forklaring af, hvad der kommer til at ske. Derefter bliver din vævstype bestemt yderligere engang.

Hvis din vævstype passer til patientens, og du er den bedste mulige donor til patienten, bliver du indkaldt til en helbredsundersøgelse og lægesamtale. Hvis helbredsundersøgelsen er i orden, bliver der aftalt et endeligt tidspunkt for donationen.

Hvordan gennemføres en stamcelledonation?

Stamceller findes i knoglernes hulrum. Her dannes de livsvigtige røde og hvide blodceller samt blodpladerne. Stamceller kan "høstes" på 2 forskellige måder: Knoglemarvsdonation og perifer stamcellehøst. Transplantationslægerne bestemmer hvilken måde, der vil være mest optimal for den enkelte patients behandling.

Knoglemarvsdonation

I forbindelse med marvudtagning bliver man som donor indlagt på Rigshospitalet i 2 dage, og under bedøvelse bliver en lille del af knoglemarven suget ud fra hoftebenskammen med almindelig sprøjte og kanyle. Der stikkes 8-10 gange. Knoglemarven bliver herefter filtreret og behandlet, inden den gives til patienten som infusion via drop. Knoglemarvscellerne finder selv vej til patientens knoglemarv, hvor de slår sig ned og danner raske blodceller.

Perifer stamcellehøst

Man kan også høste stamcellerne fra donors blod. Det kræver, at man som donor behandles i 4-5 dage med medicin. Denne medicin er et stof, som findes normalt i kroppen, men som gives i større mængder for hurtigere at få knoglemarvscellerne til at løsne sig fra marven og gå over i blodbanen.

Stamcellerne, som er vandret ud i blodbanen, opsamles/høstes direkte ved tapning fra en blodåre. Selve høsten varer nogle timer og foregår ambulant, som regel over 2 dage.

Får jeg at vide, hvem der får min knoglemarv?

Som ubeslægtet donor får du ikke at vide, hvilken patient, der får dine stamceller, men du har glæden ved at have hjulpet et andet menneske.

Er der eftervirkninger efter stamcelledonation?

Ved knoglemarvsdonation er der ømhed over hoften i de første døgn. Denne ømhed fortager sig hurtigt, og du kan genoptage arbejdet 2-3

dage efter donationen.

Ved perifer stamcellehøst kan man få influenzalignende symptomer. Som donor kommer man ikke til at mangle blod, knoglemarv eller stamceller efterfølgende. Raske personer har et betydeligt overskud og de fjernede stamceller gendannes i løbet af få uger. Du kan formodentligt genoptage dit normale arbejde dagen efter.

Løber jeg en risiko?

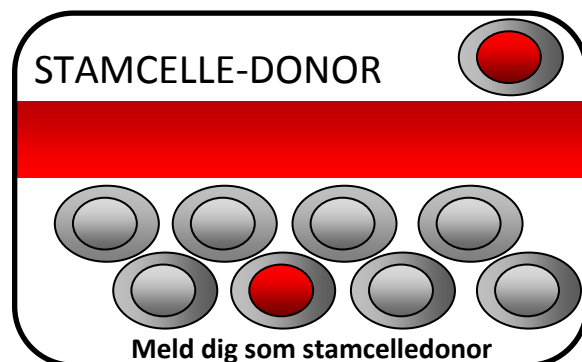
Som stamcelledonor bliver du holdt økonomisk skadesløs. Det betyder, at alle udgifter i forbindelse med din donation bliver dækket. Tabt arbejdsfortjeneste dækkes fuldt ud. Ligesom ved bloddonation betragtes din stamcelledonation som en gave, og du modtager derfor ikke betaling for donationen.

Der er kun en meget ringe risiko forbundet med at være stamcelledonor, men hvis der alligevel skulle ske dig noget, er du sikret erstatning efter samme regler, som når du giver blod.

Stamcelledonorer er således omfattet af Statens Patientforsikringsordning. Som bloddonor er du desuden omfattet af Danmarks Frivillige Bloddonorers Sikringsfond.

Venlig hilsen
Helle Bruunsgaard
Overlæge

Vævstypelaboratoriet,
Klinisk Immunologisk Afdeling 7631
Rigshospitalet
Tlf. 3545 7631

Fakta om stamcelledonation

Stamceller findes i knoglernes hulrum.

Der er i august 2015 registreret mere end 25 millioner stamcelledonorer på verdensplan, og der blev udført mere end 20.000 transplantationer i 2014.

I Danmark foretages der ca. 140 stamcelletransplantationer årligt.

Knoglemarvsdonorkorps over hele verden samarbejder på tværs af landegrænser.